

Huvudman

Värnamo Kommun
Barn-och-utbildning@varnamo.se

Beslut

Datum 2024-12-04

Dnr 2023:1769

Sida 1 (10)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Bredaryds skola i Värnamo kommun; nu fråga om uppföljning av uppföljningsbeslut den 29 december 2023.

Beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Värnamo kommun att vid vite av 3 miljoner kronor senast **måndag den 3 mars 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande särskilt stöd. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Värnamo kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet, därtill kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande vid vite gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. **Beslutet om föreläggande vid vite får enligt 28 kap. 2 § skollagen överklagas, se bilagan.**

Värnamo kommun ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

- Se till att rektorn för varje anmälan om behov av särskilt stöd för en elev som kommer in till rektorn – eller som har kommit in men där utredning ännu inte har påbörjats – startar en utredning. Rektorn ska dokumentera hur många anmälningar som kommit in till rektorn under perioden den 4 december 2024 till och med den 21 februari 2025 samt vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Därutöver ska rektorn, avseende de anmälningar som kommit in fram till den 4 december 2024 och där utredning ännu inte har påbörjats, dokumentera vilket datum utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 § skollagen).

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2023:1769) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har under våren år 2023 genomfört en tillsyn av Bredaryds skola i Värnamo kommun. I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Bredaryds skola följer bestämmelser gällande särskilt stöd, extra anpassningar samt skolans arbete med att skapa studiero. Den 19 juli 2023 fattade Skolinspektionen beslut att förelägga Värnamo kommun att senast den 20 oktober 2023 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande särskilt stöd och studiero.

Värnamo kommun inkom den 19 oktober 2023 med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet. Skolinspektionen konstaterade i uppföljningsbeslut den 29 december 2023 att tidigare brist avseende särskilt stöd kvarstod, och huvudmannen förelades att senast den 29 mars 2024 vidta åtgärder för att avhjälpa denna brist.

Värnamo kommun har den 27 mars 2024 kommit in med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet i uppföljningsbeslutet om särskilt stöd. Den 29 augusti 2024 har Skolinspektionen inom den nu aktuella uppföljningen genomfört digitala intervjuer med lärare, representanter för elevhälsan, rektorn och tidigare tillförordnad rektor. Digitala intervjuer har även genomförts med Värnamo kommuns skolchef samt verksamhetschefen för grundskolan och anpassad grundskola den 2 september 2024. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Värnamo kommun har följt föreläggandet i uppföljningsbeslutet den 29 december 2023 och vidtagit åtgärder samt om påtalade brist har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som kommit fram i tillsynen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av

skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande vid vite

Särskilt stöd

Skolinspektionens tidigare beslut i ärendet

I beslut den 19 juli 2023 konstaterade Skolinspektionen att Bredaryds skolas arbete med särskilt stöd inte uppfyller författningarnas krav. Bland annat framgick att rektorn inte såg till att elevers behov av särskilt stöd utreddes i samtliga fall efter det att lärare har anmält att elever har behov av särskilt stöd. Skolinspektionens granskning visade att det vid skolenheten fanns elever som riskerade att inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots att de fått extra anpassningar, och att lärare hade anmält det till såväl rektor som till elevhälsan men att utredning inte hade startats. Vidare framgick att det fanns elever som väntat flera terminer på att en utredning om särskilt stöd skulle startas.

I uppföljningsbeslut den 29 december 2023 konstaterade Skolinspektionen att det alltså fortfarande brister i skolans arbete med särskilt stöd. Utredningen visade att det fortfarande fanns elever som inte hade utretts trots att ett behov av särskilt stöd befarats föreligga och att det fanns elever som väntat flera terminer på att en utredning skulle genomföras.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannens redovisning

Huvudmannen har skriftligen redovisat vilka åtgärder som har vidtagits, med anledning av Skolinspektionens uppföljningsbeslut den 29 december 2023 och uppger bland annat följande: På huvudmannanivå har verksamhetschef gjort förändringar under höstterminen 2023 i arbetsorganisationen så att det vid skolenheten nu finns en specialpedagog och en speciallärare som kan göra kartläggningar och utredningar, vilket har medfört att flera utredningar har gjorts och åtgärder har satts in i olika årskurser. Kommunens övergripande specialpedagog har under vårterminen 2024 påbörjat tre utredningar för att samtliga elever ska kunna kartläggas innan terminens slut, och samma specialpedagog ska enligt huvudmannen hjälpa till med ytterligare kartläggningar resten av vårterminen.

Huvudmannen har vidare uppgett att de har ändrat rutiner kring hur elever anmäls till elevhälsoteamet (EHT) samt arbetssätt på EHT-möten, genom

att till exempel förtydliga roller. De har också ändrat blanketten så att EHT får mer information samt frigjort mer tid till "Öppna EHT" som personal kan gå på. Värnamo kommun har till sin redovisning bifogat dokument gällande ärendegång för pedagogisk utredning, blankett om att inte nå målen, reviderad EHT-mall samt redogörelse för genomförda tester.

Övrig utredning

Vid intervju med lärare framkommer bland annat följande. Lärare kan anmäla att de befärar att en elev inte kommer att nå utbildningens mål genom att antingen lämna en blankett om detta direkt till representanter i elevhälsoteamet eller genom att lägga blanketten i en brevlåda utanför rektorsexpeditionen. Utredning om en elevs behov av särskilt stöd kan sedan starta när lärarna i möte med representanter för elevhälsoteamet får berätta om hur de upplever situationen. Kö, prioriteringar och många ärenden kan enligt lärare leda till att det tar tid innan en utredning startar.

Samtliga lärare uppger vidare att det inte startas en utredning om eventuellt behov av särskilt stöd i samtliga fall som de anmält till elevhälsoteamet. I stället uppger lärarna att de upplever att mycket "bollas tillbaka" till lärarna med ytterligare extra anpassningar. Flera lärare berättar att de i årskurs 4 tydligt kan se att det inte kommer att räcka med extra anpassningar. En lärare uppger att det inte blir tal om särskilt stöd på lågstadiet eller riktade stödinsatser på lågstadiet. En lärare ger som exempel att utredning om eventuellt behov av särskilt stöd, av en elev som uppmärksammades i samband med garantin för tidiga stödinsatser, inte startades med motiveringen att det inte fanns tillräckligt med substans i anmälan till elevhälsoteamet. Lärarna uppger att de tror att orsaken till att det i de flesta fall inte startas en utredning av särskilt stöd efter anmälan beror på resursbrist och att elevhälsan kan göra gällande att det handlar om att invänta elevens mognad.

Samtliga lärare uppger att de känner till att det finns en lista hos elevhälsoteamet över elever som anmälts vara i behov av eventuellt särskilt stöd, och lärarna uppger att det handlar om en prioriteringslista. Samtliga lärare svarar nej på frågan om samtliga elever som de anmält till elevhälsoteamet finns med på denna lista. Avslutningsvis uppger lärarna samstämmigt att en halv tjänst har tagits bort från elevhälsoteamet och att nedskärningar har påverkat till det sämre. Lärarna uppger att skolan är tillbaka i ursprungsläget när Skolinspektionen var på besök första gången under vårterminen 2023.

Vid intervju med representanter för elevhälsan framkommer bland annat följande. Enligt skolans rutin ska lärarna lämna en anmälningsblankett i brevlådan utanför rektorsexpeditionen angående elever som de befärar inte kommer att nå målen för utbildningen. Rektorn kallar sedan representanterna i elevhälsoteamet samt berörd lärare till ett möte.

Specialpedagogen uppger att det därefter vid elevhälsoteamets veckovisa möten, där rektorn deltar, förs en diskussion kring vilken elev de ska börja med att utreda och hur tidsplanen ser ut.

På frågan om elevhälsan får information om samtliga elever som lärare befarar inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas svarar representanterna ja. De säger vidare att lärarna i många fall använt sig av en annan blankett än den som är avsedd för att anmäla behov av särskilt stöd samt att det kommer in många anmälningar som ofta innehåller en allmän förklaring till varför en elev inte når mål och att flera anmälningar som kommit in därför inte har kunnat användas. Det har lett till att elevhälsoteamet bortsett från dessa anmälningar. Representanter för elevhälsan berättar att det inte tagits skarpa beslut när blanketterna kommit in utan att de har lagt tid på att begrunda informationen i blanketterna. Specialpedagogen uppger att 25 till 27 blanketter som de tagit emot under föregående läsår har bedömts vara ofullständiga och att elevhälsoteamets representanter hade behövt mer information. Vidare uppger representanter från elevhälsan att de i samråd med tillförordnad rektor under vårterminen 2024 tog beslut att prioritera elever i årskurs 6.

Representanterna för elevhälsan uppger vidare att rektorn startar en utredning på den elev som har störst behov samt att det finns en lista. På frågan om specialpedagogens tjänst räcker för att täcka skolans behov av utredningar uppger specialpedagogen att det finns en större möjlighet nu tack vare stöd, men säger också att med de anmälningar som finns i nuläget finns inte möjlighet att starta utredning för samtliga anmälda elever. Representanterna säger vidare att de kan komma att på nytt få hjälp av kommunens centrala elevhälsa för att skyndsamt komma i gång med utredningar.

Vid intervju med rektorn och före detta tillförordnad rektor framkommer bland annat följande. Huvudmannen har redovisat att få signaler rör elever på lågstadiet, och skolledningen uppger att det har varit så på grund av "listan" samt att det rör sig om elever som legat på en väntelista under flera år. Rektor uppger att man fokuserat på eleverna i högre årskurs samtidigt som man väntat på att eleverna i de lägre årskurserna ska mogna. Enligt rektorn finns det anmälningar som har lämnats in, men som senare har kunnat strykas, eftersom eleverna mognat.

Vad gäller uppgifter från lärare om att det finns fler anmälningar än de som finns på listan, samt elevhälsans beskrivning om att det rör sig om ett bekymmer gällande de olika blanketterna, uppger skolledningen att lärare tror att de har lämnat in blanketten avseende utredning av särskilt stöd medan de lämnat in blanketten till så kallad "öppen-EHT". På fråga från Skolinspektionen om det inte finns anledning att starta en utredning då

rektorn nåtts av informationen, även om lärare har använt fel blankett, svarar skolledningen att huvudmannens uppfattning är att lärare måste använda sig av blanketten på ett korrekt sätt och att det är fel att anmäla på annat sätt.

Beträffande lärarnas utsagor att de upplever att skolans arbete med särskilt stöd är tillbaka på ruta ett säger tidigare tillförordnad rektor att hen förstår lärarnas oro. Skolan har dragit ner på personal. Tidigare fanns det två specialpedagoger, men nu finns det bara en att tillgå. Under hösten 2023 fick skolan extern hjälp av kommunens centrala elevhälsa, men det avbröts efter några veckor. Under vårterminen 2024 har skolan haft en annan extern hjälp för att hinna i kapp med utredningar.

Av intervju med både elevhälsoteamet och skolledningen framgår även att det avseende vissa anmälda elever kan genomföras en mindre kartläggning och att beslut om en sådan fattas i samråd med rektorn. Enligt elevhälsan är kartläggningen inte en del av en utredning, medan rektorn säger att det är en första del, men inte en pedagogisk utredning. Rektor säger att kartläggningen exempelvis kan visa att en elev behöver ytterligare stöd i ett ämne och då fattas beslut om det, men det sker inte inom ramen för ett åtgärdsprogram.

Vid intervju med representanter för huvudmannen framkommer bland annat följande. Huvudmannens uppfattning är att skolan har getts förutsättningar att utreda anmälningar om särskilt stöd, bland annat genom en extra insatt specialpedagog under vårterminen 2024 och en övergripande specialpedagog som stöd till rektorn. Vad gäller uppgifterna om att elevhälsan bortsett från ett stort antal anmälningar på grund av att de var allmänt hållna uppger representanterna att det handlade om många elever i en viss klass och att det därför fanns skäl att titta på gruppnivå först innan individnivå. Representanterna bekräftar vidare att det finns en särskild blankett som ska användas för anmälan om särskilt stöd, där viss information ska specificeras, samt en annan blankett för "öppen EHT". De uppger att skolan behöver arbeta vidare med skillnaden mellan dessa två.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana

anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt (3 kap. 7 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att bristen avseende arbetet med att utreda elevers behov av särskilt stöd kvarstår.

Av Skolinspektionens utredning framgår att en utredning om behov av särskilt stöd inte alltid startas när en anmälan gjorts om att en elev, trots extra Anpassningar, riskerar att inte nå de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Det framkommer i intervjuer med både elevhälsoteam och skolledning att om lärare inte använder den särskilda blankett som är avsedd för anmälningar om utredning av särskilt stöd så startar inte en utredning. Det framkommer också att elevhälsoteamet har bortsett från anmälningar som är allmänt hållna. Vidare framgår av intervjuer med såväl lärare, elevhälsoteam och skolledning att det sker prioriteringar avseende vilka anmälda elever som det startas en utredning på. Det framkommer visserligen uppgifter om att det görs en mindre kartläggning avseende vissa anmälda elever, men enligt elevhälsoteamet är dessa inte utredningar och de leder enligt rektorn inte till beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram.

En rektor är enligt skollagen skyldig att starta en utredning efter en anmälan om behov av särskilt stöd. En rektor kan därmed inte underlåta att starta en utredning om behov av särskilt stöd, avseende elever som lärare anmält behöver få sitt stödbehov utrett, och istället välja att avvakta eller vidta andra åtgärder. En sådan utredning kan dock vara mer eller mindre omfattande och kan visa att det för närvarande inte finns något behov av särskilt stöd. I ett sådant fall ska det fattas ett beslut om att inte utarbeta ett åtgärdsprogram, och det kan därefter bli aktuellt att sätta in andra extra Anpassningar. Alternativt kan skolan behöva utveckla lärmiljöerna genom att förändra de pedagogiska metoderna, omfördela resurser eller göra förändringar i organisationen kring eleven. Om en elevs behov av särskilt stöd däremot inte utreds riskerar eleven att bli utan det särskilda stöd som eleven har behov av och har rätt till enligt skollagen. Det påverkar i sin tur elevernas möjlighet att nå målen för utbildningen. Skolans nuvarande rutiner och arbetssätt innebär, precis som vid Skolinspektionens tidigare beslut, att alla elever som anmälts vara i eventuellt behov av särskilt stöd inte får sitt stödbehov utrett.

Mot denna bakgrund gör Skolinspektionen bedömningen att Värnamo kommun inte har följt föreläggandet och att bristen avseende utredning av behov av särskilt stöd kvarstår.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Ett föreläggande får förenas med vite. Ett föreläggande ska förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt (26 kap. 27 § skollagen). Eftersom Värnamos kommun verksamhet vid Bredaryds skola inte uppfyller de krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten finns det skäl att förelägga Värnamo kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att uppfylla författningarnas krav.

Skolinspektionen bedömer att bristen allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Värnamo kommun har trots två förelägganden fortfarande inte avhjälpt påtalad brist i skolans arbete med att utreda elevers behov av särskilt stöd. Bristen har därmed förelegat under lång tid, vilket är allvarligt. Det har inte framkommit något särskilt skäl som gör vitet obehövligt. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Ett vitesbelopp ska enligt 3 § viteslagen (1985:206) fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå honom att följa det föreläggande som är förenat med vitet. Med hänsyn till huvudmannens ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt bedömer Skolinspektionen att vitesbeloppet ska bestämmas till 3 miljoner kronor.

X Sofie Lindén

Beslutsfattare
Signerat av: Sofie Lindén

X Charlotta Nord

Föredragande
Signerat av: Charlotta Nord

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Gustav Nilsson,
enhetschef Magdalena Kocan och regionjurist Maria Nyman medverkat.

Bilaga: Hur ni överklagar

Om ni anser att beslutet om föreläggande vid vite är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka det till Skolinspektionen, Ange kontorsadressen, eller till skolinspektionen@skolinspektionen.se.

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer.
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets diarienummer.
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer anges.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektion inom tre veckor från den dag ni har fått del av beslutet. Om ni företräder det allmänna, t.ex. en kommun, ska överklagandet istället ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Skolinspektion att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.